

3/2024

Ritarikuntien toiminta vuonna 2023

Suomen Valkoisen Ruusun ritarikunnan (SVR) ohjesääntö vahvistettiin 16.5.1919. Sen kunniamerkkejä annetaan isänmaan palveluksessa ansioituneille kansalaisille. Asetuksella (747/1942) perustettiin Suomen Leijonan (SL) ritarikunta. Sen kunniamerkkejä annetaan tunnustukseksi huomattavista sekä siviili- että sotilaallisista ansioista. SVR:n ja SL:n kunniamerkkejä voidaan antaa myös ulkomaalaisille.

SVR:n ja SL:n ritarikuntien suurmestarina on Tasavallan Presidentti, jolla yksin on oikeus kunniamerkkien antamiseen. Näillä kahdella ritarikunnalla on yhteinen hallitus, johon suurmestarin lisäksi kuuluu kansleri, varakansleri ja vähintään neljä jäsentä. Suurmestarin nimittämiä toimihenkilöitä ovat rahastonhoitaja ja kaksi sihteerä. Ritarikunnilla on oma kanslia, joka sijaitsee Aleksanterinkatu 7:ssä. Kansliahenkilökuntaan kuuluu kaksi (2) kokoaikaista kanslistia sekä osa-aikaiset kanslisti ja sisällöntuottaja. Ritarikuntien sihteeri johtaa oman tehtävänsä ohella kansliatoimintoja.

Hallituksen kokoonpano vuoden 2023 lopussa oli seuraava: kansleri Jussi Nuorteva, varakansleri, vuorineuvos Kari Jordan, jäsenet (6): puolustusvoimain komentaja kenraali Timo Kivinen, kontra-amiraali evp. Antero Karumaa, kansliapäällikkö Jaana Husu-Kallio, hallituksen puheenjohtaja Timo Laitinen, valtiosihteeri Jukka Salovaara ja toimitusjohtaja Gunvor Kronman. Suurmestarin nimittämiä toimihenkilöitä ovat rahastonhoitaja, budjettineuvos Jouko Narikka, sihteeri, kenraalimajuri evp. Jari Kallio sekä 2. sihteeri everstiluutnantti Tino Savolainen. Ritarikuntien tilintarkastajana toimi Valtiontalouden tarkastusviraston johtava tilintarkastaja Riku Stengård, HT, JHT.

Ritarikuntien hallitus kokoontui neljä kertaa vuonna 2023.

Tasavallan Presidentti teki kaksi valtiovierailua, joihin liittyi kunniamerkkien vaihto.

Juhlavuosia viettäviä organisaatioita palkittiin seuraavasti:

- Ammatinedistämissäätiölaitos sr. 100 vuotta (0 palkittua),
- Helsingin yliopiston filosofisen tiedekunnan 100. juhlapromootio (7 palkittua),
- Sodankylän kunta 100-vuotta (1 palkittu),
- Lohjan kaupunki 700-vuotta (7 palkittua) ja
- Turun Vapaapalokunnan puhallinorkesteri 150-vuotta (1 palkittu).

Presidentti Ahtisaaren valtiollisiin hautajaisissa 10.11.2023 olivat esillä presidentti Ahtisaaren korkeimmat suomalaiset kunniamerkit ja Nobel-mitali. Ritarikunnat laskivat presidentti Ahtisaaren arkulle seppeleen varakanslerin johdolla.

Toimintavuoden aikana tarkastettiin eri ministeriöiden kunniamerkkikiintiöt. Lausuntojen ja ritarikuntien hallituksen käsittelyn jälkeen suurmestari vahvisti uudet kiintiöt 12.5.2023. Kiintiöt otettiin käyttöön 6.12.2023 kunniamerkkien jaossa. Muutoksilla ei ollut vaikutusta annettavien kunniamerkkien kokonaismääriin.

Kunniamerkkien lunastusmaksuja koskeva asetusmuutos astui voimaan 1.1.2018. Vuonna 2023 ei tehty muutoksia lunastusmaksuihin. Kadonneen tai rikkoutuneen kunniamerkin tilalle ostettavien korvaushintoja nostetaan hallituksen 8.11.2023 kokouksessa tekemän päätöksen mukaisesti 1.1.2024 alkaen.

Ritarikuntien kunniamerkkimateriaalin toimittajana vuonna 2023 on jatkanut Kultakeskus Oy, Hämeenlinna. Kolmivuotinen sopimus Kultakeskus Oy:n kanssa tuli voimaan 1.1.2018 kattaen vuodet 2018–2020. Sopimusta oli jatkettu ensin kahdella ja sen jälkeen vielä yhdellä vuodella. Kultakeskus Oy nosti kunniamerkkimateriaalien hintoja 1.1.2023 alkaen. Korotukset vaihtelivat 2,7 – 15,4 % välillä eri tuotteissa. Keskimäärin korotusten vaikutus oli noin 12 %.

Ritarikuntien hallituksen kokouksessa 14.9.2022 hallitus hyväksyi, että Kultakeskus Oy:n kanssa voitiin jatkaa entisellä sopimus pohjalla vielä vuosi 2023, jonka aikana tuli selvittää kunniamerkkimateriaalien toimitusten jatkomahdollisuudet hankintalain mahdollistamalla tavalla. Hankintalain mukainen ilmoitus kunniamerkkien suorahankinnasta Kultakeskus Oy:ltä julkaistiin syyskuun 2023 alussa hankintailmoitukset.fi-sivustolla ja EU:n TED-kannassa. Asiasta ei tehty valituksia markkinaoikeuteen. Kaksi ulkomaista toimijaa pyysi asiasta lisätietoja. Sopimus kunniamerkkien hankinnasta Kultakeskus Oy:n kanssa allekirjoitettiin 9.10.2023. Sopimus on kestoltaan kaksi vuotta ja se sisältää mahdollisuuden enintään kahteen enintään kahden vuoden mittaiseen jatkosopimukseen. Uuden sopimuksen hinnat ovat samat kuin kuluneen toimintavuoden.

Sopimusjärjestelmässä ja palvelutoimittajissa ei ole tehty muutoksia vuoden 2023 aikana.

Verkkosivujen ylläpitoa ja kehittämistyötä on hoitanut vuodesta 2018 alkaen AD Nikolai Ylirotu (Sarvikuono Design, Riihimäki). Vuonna 2023 parannettiin verkkosivustojen luettavuutta, käyttövarmuutta ja jatkettiin tietoturvan parantamista. Verkkosivut ovat toimineet häiriöttä koko toimintavuoden. Palkitsemisen erityisteemaan keskittyvien verkkosivujen päivitystyötä on jatkettu painottuen käytettävyyden ja asioiden helpomman löytämisen kehittämiseen. Vuoden 2022 lopussa kotisivulla otettiin käyttöön hakukone, joka sisältää perustiedot kaikista 1990-2022 aikana kunniamerkin saaneista. Hakukone on toiminut odotetusti ja sitä on käytetty kohtuullisen paljon.

Ritarikuntien kunniamerkkietietojärjestelmän palvelin ja osa päätelaitteista uusittiin toimintavuoden aikana.

Kanslian henkilöstön työpuhelimien leasing-kausi tuli päätökseen ja kanslian henkilöstölle vuokrattiin uudet päätelaitteet.

Ritarikuntien kanslian maksuliikennettä hoitaa edelleen OP-Pohjola -ryhmä. Pääosa maksuliikenteestä tapahtuu sähköisesti. Sähköinen allekirjoitus otettiin käyttöön vuonna 2021.

Ritarikuntien palkkahallinnosta ja muista henkilöstöhallinnon tehtävistä sekä tilinpäätösvalmisteluista vastaa Ab Accado Oy.

Työterveyshuollon palveluista vastaa Terveystalo Oy.

Kanslian henkilöstön palkkausta on tarkistettu valtion virkaehtosopimuksen yleiskorotuksen (3,50 %) mukaisesti 1.5.2023. Lisäksi huhtikuun 2023 palkanmaksun yhteydessä maksettiin kertaerä, jonka suuruus oli 12,20 % kuukausipalkkauksesta, kuitenkin vähintään 500 €. Kertaerän maksamisesta säädettiin tarkemmin virkaehtosopimuksen 7 §:ssä. Virkaehtosopimus sisälsi lisäksi 2,0 %:n yleiskorotuksen 1.3.2024 alkaen. Ritarikuntien kanslian henkilöstö ei suoraan kuulu kyseisen sopimuksen piiriin, mutta kanslian henkilöstön palkkaus on vaikiintuneesti seurannut valtion työsuhteiden kehitystä.

Säätytalon peruskorjaus alkoi vuonna 2023. Loppuvuodesta 2022 aloitettiin yhdessä Valtioneuvoston kanslian kanssa valmistelut ritarikuntien kanslian toimintojen siirtämisestä Aleksanterinkatu 7:en. Muutto toteutettiin 4.-6.2.2023. VNK maksoi keskeisimmät muutosta aiheutuneet kustannukset. Muutto onnistui hyvin ilman merkittävämpää vaikutusta ritarikuntien kanslian toimintaan.

Osana muuttoon liittyvään valmisteluun loppuvuodesta 2022 aloitettiin varastossa olleiden lähinnä ulkomailta palautuneiden kunniamerkkien lajittelu ja pitkäaikaisen säilytyksen valmistelu. Palautuneita kunniamerkkejä oli satoja. Niistä säilytykseen valittiin yleensä enintään kaksi eri aikakauden tai valmistajan tekemää versiota.

Ylimääräiset luovutettiin Kultakeskus Oy:lle tuhottavaksi. Kultakeskus erotteli niistä jalometallit ja maksoi ritarikunnille jalometallien arvon (9 239,62 €) toukokuussa 2023.

Kesällä saatiin tieto, että VNK luopuu Aleksanterinkatu 7:n tiloista vuoden 2024 loppuun mennessä. Syksyllä on yhdessä VNK:n kanssa kartoitettu useita eri vaihtoehtoja seuraaviksi toimitiloiksi. Päätöstä niistä ei ole vielä tehty.

Suurmestari on vuonna 2023 antanut kunniamerkkejä seuraavasti:

Suomen kansalaisille:

SR ketj	0
SR	3
K I	9
K	85
R I	431
PF	14
R	893
Ar	1069
Mitalit	2244

Yhteensä 4748

Ulkomaan kansalaisille:

SR ketj	0
SR	12
K I	22
K	24
R I	28
PF	0
R	17
Ar	0
Mitalit	11

Yhteensä 112

Kaikki yhteensä 4 860 kappaletta.